

Çocuklar edebiyatla kanatlarını çırpıyor

Zeynep Cemali Öykü Yarışması ve çocuk edebiyatını konuştüğümüz Dr. Müren Beykan: Edebiyata davet ettiğimiz gençlerin, dünyayı iyileştirecek muhteşem birer anka kuşu olarak kanat çırtıklarını görüyoruz

Günışığı Kitaplığı'nın 2011'den beri her yıl düzenlediği ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın tüm okullara duyurduğu Zeynep Cemali Öykü Yarışması'na, Türkiye genelinde 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri katılıyor. Her yıl değişen seçici kurulları edebiyatımızın önemli isimlerinden oluşan yarışmanın teması da, Zeynep Cemali'nin artık birer klasik sayılan roman ve öykü kitaplarından o yıl için seçilen bir cümleye dayanıyor.

Yarışmanın 2017 teması olan 'dayanışma' için gençlere kılavuzluk etmesi istenen cümle, Cemali'nin çocukluk anılarını öyküleştirdiği kitabı Çılgın Babam'dan 'Dünyanın kaç bucak olduğunu birlikte öğrenmişlerdi' olarak belirlenmişti. Gençler öykülerini önceki yıllarda kardeşlik, hoşgörü, arkadaşlık, umut, cesaret ve adalet temalarında yazmışlardı.

2017'nin sonuçları Eylül'de açıklandı. Ödül Töreni'nin içinde yer aldığı 7. Zeynep Cemali Edebiyat Günü'nde, yarışmanın Proje Başkanı ve Günışığı Kitaplığı Yayın Yönetmeni, editör Dr. Müren Beykan ile Zeynep Cemali'nin anısını yaşatmak için düzenlenen yarışmanın ayrıntılarını, çocuk ve gençlik edebiyatımızdaki izini konuştuk.

» Yarışma 7. yılını geride bıraktı. Zeynep Cemali kimdir? Neden başladınız ve neden öykü yarışması?

1950'de İstanbul'da doğan Cemali, babasıyla birlikte uzun yıllar Anadolu'yu dolaştığını anlatırdı. Çok sevdiği babasının "yaşamak öğrenmektir" deyişini o da kendine şiar edinmişti. 1998'de elinde ilk öykü dosyasıyla çekingen ama kararlı çalışmış Günışığı Kitaplığı'nın kapısını. 1999'da Ben, Çınar Ağacı ve Pufböreği raflarda yerini aldı ve hemen ardından 2000'de Gül Sokağı'nın Dikenleri adlı öykü kitabı da yayına hazır. Cemali, çocukları da yetişkinleri de etkileyen, kendine özgü bir öyküsel dil kurmuştu, Anadolu'nun değişik köşelerinin kültürlerinden süzdüğü bir dil. Öykülerinin yanı sıra romanlarında da, zengin sözcük dağarcığıyla dikkati çeken Cemali, okurunu cezbeden bu sıcak üslubunu geliştirmeyi sürdürdü. Güzelce'de Bir Kaçak, Memo'nun ardından, en çok okunan kitaplarından biri olacak Patenli Kız çıkageldi. Gerek bu romanı, gerekse İtalyanca'ya da çevrilen Ballı Çörek Kafeteryası, Cemali'nin kendine has üslubunun -öykülerle örülü romanlarının- en başarılı örnekleridir.

Öyküleme, öyküye sadık kalma, öykü sanatının inceliklerini aktarma konusunda ısrarcı ve yapıcıydı. Kasım 2009'da İstanbul'da erken yaşta yaşama veda ettiğinde, ardında son romanı Ankaralı'yı bırakmıştı. Bu romanı, 1. Türk Sanat ve Bilim Ödülleri 2011 Sanat Ödülü'ne değer görüldü. Günışığı Kitaplığı, 2011'den başlayarak sevgili Cemali'nin anısına, onun hep çok ciddiye aldığı, sohbetlerinde onlara yaşam de-

neyiminden süzülmiş önerileri, karşısındakiler arkadaşlarıymışçasına bir sadelikle paylaştığı çocuklar için, Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nı düzenlemeye karar verdi. Çocuk edebiyatına ustalara yakışan derin bir soluk kazandıran Cemali'nin çocuk edebiyatındaki duruşunu, edebiyatımıza katkısını anımsamak yetmezdi. Çocukları, onun adıyla anılacak bir öykü yarışmasıyla okuyup yazmaya davet etmenin heyecanıyla teselli bulduk.

» 2017 teması olan 'dayanışma' yarışmaya katılan gençler tarafından nasıl algılandı? Gençler dayanışmayı nasıl görmüşler?

Tüm dünyada her tür canlı için küresel bir ihtiyaç, 'dayanışma.' İnsanlar için olduğu kadar öteki canlılar için de yaşamsal önemde. Bu yıl gençler, hem insan yaşamındaki, hem hayvanların ve bitkilerin yaşamındaki dayanışma olasılıklarını ilginç kurgularla öyküleştirmişler. Doğaldır ki, büyük çoğunluk, insanın insanla dayanışmasını temel almış ve ülkenin çeşitli köşelerinden öykü yollayan gençlerimiz en çok da arkadaşlar arasındaki dayanışmayı önemsemiş, bu konuda yazmış. Aile içinde, kardeşler arasında, komşular, yaşlılar ve hastalarla ilişkilerde de dayanışmayı düşünenler olmuş.

Ancak şaşırtıcı olan, dayanışmayı, muhtaç olana yardım etmek, büyük bir iyilik yapmak olarak düşünen öğrencilerin azımsanmayacak sayıda oluşu. Dayanışma ile iyilik yapmak arasındaki derin farkı bilememiş

gençler. Dayanışmak için karşılıklı eşit bir çizgide durulduğu, tarafların yararına bir alışverişin, kıymetli bir ilişkinin söz konusu olduğu gözden kaçmış. Sanki güçlü tarafın yeni bir iktidar kurma olanağı gibi algılanmış dayanışma.

Yazma emeği gerektiren, geniş kavramsal temalara bağlı yazılması beklenen yarışmalara erkek öğrencilerin ilgi göstermediğini ya da gönülsüz katıldıklarını gözlemliyoruz. Kız öğrencilerin her tür temayla başatma hevesi var. Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nda da başlangıçtan bu yana kızların katılımı ezici çoğunlukta. Ancak 2016'dan bu yana, erkek öğrenci katılımında heyecan verici bir artış başladı. Elbette, temaya bağlı yazmalarını da bekliyoruz, çünkü artan sayıya karşın delikanlılar tema dışı yazmayı adeta yeğliyorlar. Üstelik pek de güzel yazıyorlar ama temaya bağlılık koşulumuz var.

Öykü yazmayan kentler var

» 7 yılın tablosunda illere göre katılım ne durumda?

En çok öykü yollayan iller, her yıl İstanbul, Ankara ve İzmir oldu. Mersin, Adana, Denizli, Muğla hep dikkat çeken iyi öykülerle katıldılar. 7 yıldır öykü yazmayan iller var: Amasya, Bayburt, Bilecik, Bingöl, Çorum, Hakkâri, Iğdır, Kırşehir, Siirt, Sinop. Ayrıca, az sayıda öyküyle bazı yıllar katılan nazlı iller de var: Adıyaman, Artvin, Gümüşhane, Kars, Kilis, Şırnak, Tunceli, Uşak.

» Bir yazınızda "Dünyayı öyküler döndürüyor" demiştiniz. Gençlerin öykülerine kulak vermeyi başarmak neden bu kadar önemli? Bu bağlamda yarışma amacına ulaştı mı?

Çocukların, öyküler yazıp öyküler okudukça, çevrelerindeki acı tatlı öyküleri fark edip, hem dünyayı kucaklayan iyi insanlar olabileceklerini, hem de kendi doğrularını kurmakta daha cesaretli ve güçlü davranacaklarına inanıyoruz. Tek başına edebiyatla savaşlar kazanamayız belki ama dağları, tepeleri aşabiliriz. Bu öykü yarışmasıyla edebiyata davet ettiğimiz gençlerin de, dünyayı iyileştirecek muhteşem birer anka kuşu olarak kanat çırpmalarını hayal ediyoruz. 7 yılın sonunda, gençlerden gördüğümüz ilgiye bakılırsa, yarışmamız amacına doğru yelken açmış ilerliyor.

Gençlerin önü açılıyor

» Ödül alanlarla muhakkak iletişim halindesinizdir. Yazın alanında devam eden var mı?

Bugüne dek 25 gencimiz ödül aldı ve 29 gencimizin öyküsü de Ödüllü Öyküler Kitapçığı'nda yayımlanmaya değer bulundu. Gençlerin bazısı, internetteki Günışığı Kitaplığı Blogu'na yazılar yolladılar, bazısının yazmayı sürdürdüğünü öğretmenlerinden ya da doğrudan kendilerinden haber alıyoruz. Bu öğrencilerden biri de, 2017'de hem 10. Eğitimde Edebiyat Semineri'mizde yarışmanın onun yaşamına yansıtıkları hakkında konuşan, hem de bugün 7. Zeynep Cemali Ede-

7. ZEYNEP CEMALİ EDEBİYAT GÜNÜ

09.30	Açılış
09.45	BEHİÇ AK Açılış Konuşması
10.00	BURHAN SÖNMEZ Edebiyatın Geleceği
10.10	TURHAN GÜNAY Çocuk Konuşması
10.25	YEKTA KOPAN, SİBEL ORAL SÖYLEŞİ: Beğen Beğen Dünyası
11.15	Kahve Molası
11.40	İBRAHİM AYDOĞAN Geleceğin Edebiyatı
11.50	NERMİN MOLLAOĞLU, HANİFİ PANEL: Dünya Pazarında Edebiyat
12.50	Öğle Yemeği
14.00	ÖDÜL TÖRENİ: ZEYNEP CEMALİ ÖYKÜ YARIŞMASI 2017 Dr. MÜREN BEYKAN
14.20	BEKİR AĞIRDİR Verilerle Türkiye'yi Yemeli
14.50	ENİS BATUR Kapama

'GÖZLERİM YENİ BİR DÜNYAYA AÇILDI'

7. sınıf öğrencisiyken katıldığı Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nın 2012 yılında dereceye giren, bugün Galatasaray Lisesi 11. sınıf öğrencisi olan Bilge Arslan e-dergi Keçi'de yaşadıklarını şu ifadelerle anlatmıştı:

"Bu yarışma, herhangi bir öykü yarışması değildi. Bana ödülünden çok, bir aile kazandırdı. Yazdıklarımın beğenilmesi ve takdir edilmesi, beni yazmaya devam etmem için oldukça motive etmişti ama ben çok daha fazlasını kazanmıştım. Ödül töreni için İstanbul'da geçirdiğim o günü, çocukluğum boyunca yarattığı karakterlerle bin bir serüvene çıkmamı sağlayan Gülten Dayıoğlu'nun ödülümü verirken beni samimiyetle kucaklayışını, etrafımda pek çok yazarla gün boyunca sohbet edişimi hiç unutmam. Bir günde insanın ufku açılıp da dünyaya bakış açısı değişir mi, demeyin. Adeta, gözlerimin yeni bir dünyaya açılmasıydı bu. Farkındalık kazanmaktı, keşfetmekti."

Yazının devamı için... www.keciedebiyat.com

2018 TEMASI VE BAŞVURU

GELECEK yılın teması 'kararlılık' olarak belirlendi. Kılavuz cümle de bu kez, Zeynep Cemali'nin, içinden hınzır bir kedinin geçtiği öykülerini toplayan

Oykü Oykü Gezen Kedi adlı kitabından: "Keçi inadı tutan çocuğa laf geçiremeyeceğini anlayınca sustu."

Yarışmanın seçici kurulunda yine, edebiyatımızın önemli ustalarından Çiğdem Sezer, Fadime Uslu, Semih Gümüş, Turgay Fişekçi ile proje başkanı Müren Beykan görev alacak. Son başvuru tarihi 22 Mayıs 2018.

biyat Günü'nde sunucu olarak başarıyla çalışan Bilge Arslan. 2012 ödüllü Bilge, şimdilerde Galatasaray Lisesi'nde okuyor ve besbelli genç bir yazar olarak ileride hepimizi etkileyecek.